B.A III (Hons.) Paper-VII-Gr. A (Industrial Psychology)

Topic – Physical Environment at Work

Effect of Light on Industrial Productivity and worker's efficiency

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ

ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਪੈਕਸ- ਨਹੀਂ ਹੋ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਮਰ ਸਮ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਤਕਨਾਰ ਹੀ ਮੀਡਨਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲਕਾਲ-

(ESIS) Stone & Lucicles ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜ

ਪਾਰੀਸਥਾਪਕ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਾਨਤਾਪੂਰਨ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਸਮਾਨ ਹੈ
ਪਰਤਦਾਰ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਸਭ ਆਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੀਲਾਸਮਾ ਦੇ ਆਪਤਨ ਕੋਣ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਦੇ.
ਦੇਖਣਵਾਲੇ ਦੀ ਸਾਪੇਕਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਕਾਸ਼ਮਾਨ ਦੇ ਅਲੱਗ ਭਿੰਨ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਤਾਰੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ
ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇਤਰਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ Communication ਆਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।)

② ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਵਿਕੀਰਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ :— ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਜਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤਰੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤਰੰਗ ਇਹਨਾਂ ਕਣਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤਰੰਗ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖਿਲਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਵਿਕੀਰਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਈ ਵਿਕੀਰਣ (Mie Scattering) ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੇਲੇ ਵਿਕੀਰਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਵਰਣਾਤਮਕ ਵਿਕੀਰਣ (Non-selective scattering) ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਵਿਕੀਰਣ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਵਿਕੀਰਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਦਾ ਵਿਤਰਣ ਸਮਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਦਾ ਵਿਤਰਣ ਅਸਮਮਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (Maier, 1965)

③ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ — ਅਸੰਖਾਤਮਕ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਵਿਚ ਅਨਿਯਮਿਤ ਉਤਾਰ-ਚੜਾਵ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਉਹ ਦੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਵਿਚ ਉਤਾਰ-ਚੜਾਵ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਉਹ ਦੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰਤਾ ਵਿਚ ਉਤਾਰ-ਚੜਾਵ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

SHOT ON REDMI
AI DUAL CAMERA

Scanned with CamScanner

ਨ ਆਸਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਾਸਤਾਨਾਂ ਵਰਗਾ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਦਵਾਨ Pierre & Rand (1940) ਨੇ ਕਈ ਮਹਾਂਕਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ Pierre & Winkond (1954) ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਫ੍ਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ